

Voorjaar 2014 nr. 228

foto: Ineke Muijser

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

GIDSENGIDS

A G E N D A

Wanneer	Start	Activiteit	Waar / info
woensdag	9 – 12 u	Werkochtend in de heemtuin	Tel. 053-4773340
24 maart	14.00 u	Bestuursvergadering	Hanneke
3 april	19.30 u	Alg. Ledenvergadering	NIVON-centrum Dotterbloemstraat 120
7-24 april		Schoolwandelingen	Groot Brunink
11 april	18.30 u	Excursie “Kristalbad” met P. Baarslag en T. Mulder	Start Colosseum 90 , zie deze GG
10 mei start		Cursus landschapsgidsen met Landschap Overijssel	Tel. 053-4780392
24 mei		Districtsledendag bij afd. Hellendoorn-Nijverdal	Zie uitnodiging in deze GG
25 mei	13.00 u	Heemtuinmiddag, thema wilde bijen en honingbijen	Heemtuin, Ledeboerpark
15 juni		Rutbeek belevingsdag	Tel. 053-4780392
21-22 juni		Slootjesdagen, landelijk, zie G.G. nr. 227	
25 oktober		Nacht van de nacht	

Kijk eens op onze website en zie daar de Gidsengids in kleur!

Dringend verzoek om **uw e-mailadres** door te geven aan het secretariaat.

Van de voorzitter

Voor u ligt een heel dikke Gidsengids!

Dat komt niet alleen door de agenda voor de jaarvergadering op 3 april, en het jaarverslag over 2013. Er is ook verder weer veel te lezen!

Dit is ook de eerste Gidsengids die gemaakt is onder redactie van Celia en wie goed oplet kan al een paar subtiele veranderingen opmerken!

Het verslag dat Pim schreef over de avond over invasieve exoten door Landschap Overijssel wil ik graag speciaal onder jullie aandacht brengen. Dit is een onderwerp waar we bij al onze contacten met publiek meer aandacht aan moeten gaan besteden: planten en dieren uit tuin, aquarium of vijver moet men nooit in de natuur uitzetten omdat ze daar veel ellende kunnen veroorzaken!

Aandacht verdient ook de Overijsselse IVN dag op de Sallandse Heuvelrug. Dit is altijd een heel gezellige, informatieve dag, waar je ook gelegenheid hebt kennis te maken met IVN-ers uit andere plaatsen en te weten komt wat zij doen.

Op 11 april staat er voor onze IVN afdeling een speciale rondleiding door het Kristalbad op het programma! Natuurgebied en waterzuiveringsinstallatie in één als ik het goed begrijp.

Naast al onze gebruikelijk bezigheden met schoolkinderen en in de heemtuin staan er dit voorjaar wat nieuwe plannen op stapel. Over de boomkickers kunt u verderop wat lezen. Waarschijnlijk gaan we daar speciaal aandacht aan besteden tijdens de door IVN landelijk georganiseerde Slotjesdagen op 21 juni.

Een leuk project waar in een volgende Gidsengids wel meer aandacht aan besteed zal worden, is de samenwerking met Stalhouderij Schouwink. De bedoeling is dat IVN-gidsen wandelingen gaan leiden in het Aamsveen voor mensen die met één van de rijtuigen van de stalhouderij afgezet en opgehaald worden bij het Aamsveen. Elf van onze gidsen zijn onlangs op proef uit rijden en wandelen geweest en hebben ervaren hoe Stalhouderij Schouwink zijn gasten onthaalt. We hopen dat we de eerste wandelingen voor de gasten van Schouwink in de meivakantie kunnen begeleiden. Zo ziet het er naar uit dat het weer een mooi en druk voorjaar in de natuur wordt voor ons allen.

Rijtoer door de Esmarke met Stalhouderij Schouwink Foto's Tineke

Excursie “Kristalbad” 11 april

Een interessante excursie wacht ons deze avond in dit gebied tussen Hengelo en Enschede! Dit gebied dat vooral 'groen' moest blijven, is behoorlijk 'op de schop' gegaan.

Het doel van de herinrichting van dit veertig hectare grote gebied is drieledig te duiden:

- Het behoud en het versterken van de laatst overgebleven groene buffer tussen Hengelo en Enschede.
- Het verbeteren van de waterkwaliteit van de Elsbeek.
- Een forse uitbreiding van de bergingscapaciteit voor overtollig water.

Er wordt gebruik gemaakt van het voor Nederland innovatieve concept van een 'watermachine' op basis van ecozuivering. Het resultaat is een sterke toename van het zelfreinigend vermogen van het oppervlaktewater. De 'watermachine' is meteen een recreatieve attractie. Vanwege de dominant aanwezige infrastructuur (een verkeersweg, een spoorlijn en een kanaal) is gekozen voor een krachtige ruimtelijk structuur, die veel weg heeft van een streepjescode.

Naast al deze prachtige doelstellingen, hoe belangrijk ook, zal onze doelstelling vanavond vooral zijn: genieten van landschap, plant en dier in deze 'nieuwe' natuur!

Onze gidsen deze avond (Tieme Mulder en Peter Baarslag) melden alvast het volgende:

Het **verzamelpunt** is de ingang van de IJsbahn Twente, Colosseum 90, 7521 PT Enschede, voorbij de 'Grolsch Veste', te bereiken via Station Enschede - Drienerlo en/of per openbaar vervoer lijn 1.

De Paddentrekwerkgroep Hengelo is verzocht om hun deskundige inbreng aan de excursie te verlenen.

We lopen langs de uitlaat van de waterzuivering in de Elsbeek, langs het Twentekanaal om - inmiddels op Hengelo's grondgebied - het 'Kristalbad' van west naar oost te bekijken; dit met het oog op de avondzon die dan [zomertijd!] om 19.00 uur onder gaat.

BOOMKIKKERS IN ENSCHEDE HEBBEN HULP NODIG

Zoals jullie ongetwijfeld allemaal weten leven er tussen Glanerbrug, Enschede en het Aamsveen boomkickers. We hebben er weleens gefietst om ze te horen in het voorjaar als het net donker geworden was. Een enkele keer zien we er één tijdens onze activiteiten met scholieren.

Ook in het Witteveen en aan de andere kant van de grens met Duitsland leven boomkickers.

De verbinding tussen deze populaties is nog onvoldoende, daar aan wordt door Landschap Overijssel gewerkt in samenwerking met de in het gebied werkzame boeren (Stawel).

Om de Enschedese boomkikkerpopulatie weer een kans op overleven te geven zijn in de jaren 90 een groot aantal poelen hersteld en nieuw uitgegraven en er zijn houtwallen aangeplant. Ook zijn er basisbiotopen aangelegd zoals bij het Aamsveen en in de Elsmoat.

De jaren daarna groeide de populatie en er waren weer heel veel boomkikkers te horen en te zien in het gebied. Zoals de hieronder staande, door Landschap Overijssel beschikbaar gestelde, grafiekjes illustreren zijn de aantallen de laatste jaren weer wat aan het afnemen.

Eén van de door LO genoemde oorzaken is het dichtgroeien van de poelen. Boomkikkers hebben tamelijk schone weinig begroeide poelen nodig. Geregeld onderhoud is dus nodig. En dat is een probleem in tijden van bezuiniging.

Een andere oorzaak van de achteruitgang is dat er exotische vissen, bijvoorbeeld zonnebaarsjes door mensen uitgezet worden, die onder andere de larven (kikkervisjes) van de boomkikkers opeten.

Om deze achteruitgang te keren en de lijn naar boven weer in te zetten heeft Landschap Overijssel met RAVON samen actie ondernomen. Stichting RAVON (Reptielen, Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland) zet zich in voor bescherming van die dieren in Nederland. Ze doet onderzoek, geeft advies over natuurbeheer en -behoud en geeft voorlichting en educatie.

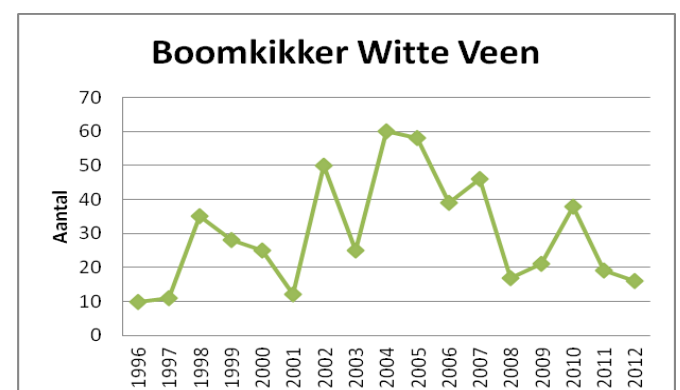
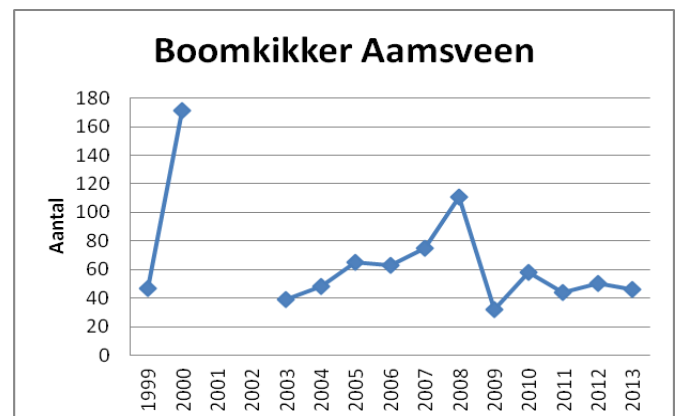
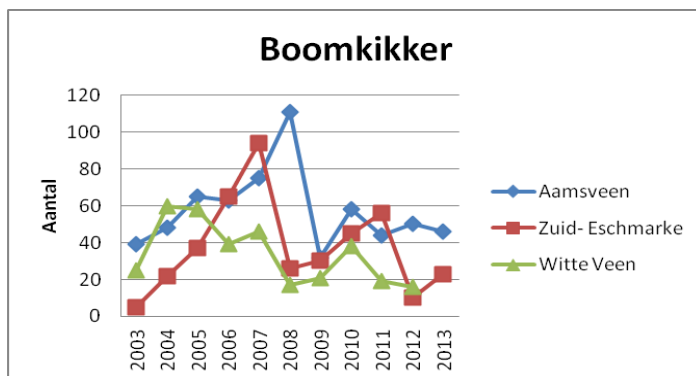
Op 30 januari j.l. was er een "actiebijeenkomst" georganiseerd door ecooloog Mark Zekhuis en communicatiedeskundige Fleur de Graaff van Landschap Overijssel. IVN was men helaas vergeten uit te nodigen.

Wel waren vertegenwoordigers van de gemeente, natuurvrijwilligers, zoals van EnHOe en boeren aanwezig. Het is de bedoeling dat er "actie van onderop" komt, dat wil zeggen bewoners van Enschede die samen een soort van boomkikker-actieclub opzetten. Zo'n actie-club zou zich ook sterk moeten richten op publiciteit en voorlichting. Mensen die de boodschap kunnen uitdragen, naar scholen, naar bedrijven, enzovoort. Natuurlijk is er ook blijvend geld nodig om maatregelen te treffen. Denk aan *crowdfunding*. Mensen die ervaring hebben met crowdfunding zijn dus nodig. En deskundige en gepassioneerde excursieleiders en de inzet van vrijwilligers in het landschapsbeheer.

Allereerst moet er draagvlak komen. Mensen in Enschede moeten weten dat ze een unieke diersoort in hun gemeente hebben. Een fantastisch, koddig en lief beestje waarvan ze moeten gaan houden, waar ze trots op zijn en zich verantwoordelijk voor voelen. Onze Boomkikker, een mede-Enschedeër mag niet uitsterven!

Ze roepen daarvoor de hulp in van diverse groepen in de regio, waaronder het IVN. Onze bijdrage kan zijn extra aandacht in onze (school-)wandelingen voor de boomkikker. We kunnen mensen ook vaker vertellen hoe dom het is om dieren en planten uit vijver, tuin of aquarium in de vrije natuur los te laten.

Op 21 en 22 juni heeft IVN landelijk een "slootjes weekeinde" gepland, waaraan wij op zaterdag 21 juni mee willen doen met wateractiviteiten in de omgeving waar boomkikkers voor kunnen komen. We gaan dit plan uitwerken in samenwerking met Landschap Overijssel. Wie mee wil doen kan zich vast bij het bestuur aanmelden.

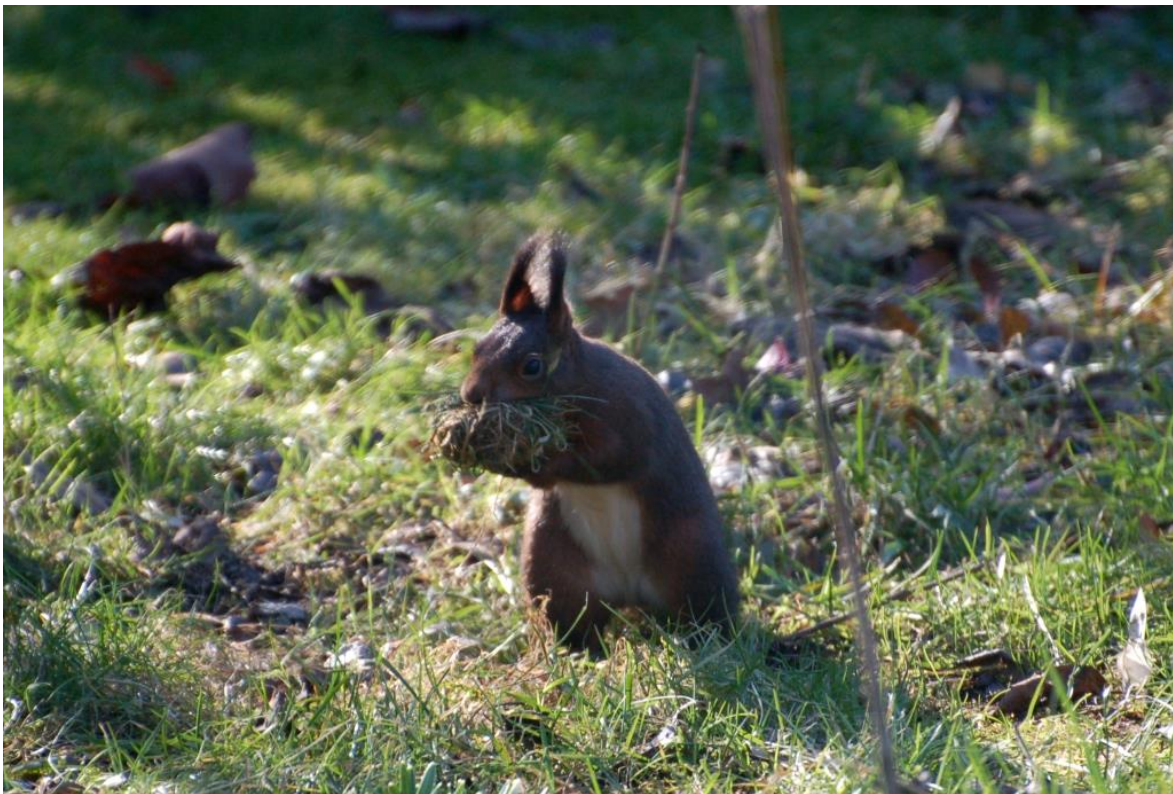

Natuur in eigen tuin: HULP BIJ DE VOORJAARSSCHOONMAAK

De afgelopen dagen was het heerlijk weer. Eergisteren zat ik dorre planten op te ruimen in mijn tuin en zag ik de eerste Citroenvlinder. Dat wil zeggen eerst zag ik de schaduw over de grond fladderen en toen ik opkeek zag ik de vlinder. Ook de eerste bijen en een dikke hommelmel waren actief. De crocusjes die ze bezochten bloeien niet voor niets!

Ook de vogels zijn al heel actief aan het zingen en nestplaatjes aan het zoeken. Ik zag al merels ijverig sjouwen met de dorre slierten die over zijn van de Lelietjes-van-dalen van het vorig jaar. En we blijken nog een nestbouwer te hebben die dorre planten verzamelt, maar die heeft geen vleugels!

Voor het eerst zag ik het eekhoortje (m/v?) een week of drie geleden dor gras verzamelen onder onze appelboom. Een paar dagen later waren de dorre lelietjes aan de beurt. Die keer kon ik zien waar het materiaal naar toe gebracht werd: in een top van een taxus net achter de schutting in de buurttuin. Je kon er een paar slierten uit zien steken, maar een nest was in die dichte boomtop niet te zien. Een prima verstopte plek, maar niet zo hoog boven de grond. Volgens Wikipedia zouden ze 6 meter boven de grond moeten zitten.

Wel een half uur rende het eekhoortje op en neer met telkens zijn bek vol dorre slierten. Wat een haast en wat een ijver! En toch lijkt dat allemaal een nutteloos spel geweest te zijn. We hebben geen Eekhoortje meer in de buurt van deze taxus gezien de daaropvolgende dagen.

Wel zagen we hetzelfde beestje (we kunnen ze aan de kleur roodbruin tot grijs min of meer uit elkaar houden) afgelopen dagen dor gras verzamelen en naar

hulststruiken op de terreinscheiding met onze andere burens brengen. Alweer zo'n ondoorzichtige struik waar je niet in kan zien wat er gebeurt.

De Eekhoorns paren in de late winter. Dan zien we ze achter elkaar aan jagen en ruziën in de bomen. Waarschijnlijk zijn dat de mannetjes die de hiërarchie bepalen. De jongen worden van maart tot mei geboren en soms later als er weinig voedsel is.

Het zou natuurlijk leuk zijn: een nest met jonge eekhoorns in de tuin, maar ik denk dat we er weinig van zouden merken. We zien de eekhoortjes sowieso vooral in de winter.

In elk geval denk ik dat we maar beter niet te ijverig kunnen opruimen in de tuin. Natuurlijk moeten al die dorre stengels weg. De bolletjes die gaan bloeien moeten wel zichtbaar zijn, maar wat niet perse weg moet laten ik nog maar even liggen. Het is veel leuker om te kijken hoe de kleine opruimertjes die de natuur stuurt het werk doen!

26 februari 2014, Hanneke

Wilgen knotten in de Achterhoek

Voor mijn stage van de Gidsencursus heb ik wilgen geknot bij de Werkgroep Landschapbeheer van IVN Oost-Achterhoek. Het is een vaste groep van zo'n 30 vrijwilligers. Motivatie is het buiten bezig zijn, lekker vrij in de natuur. Daarnaast lever je dan ook nog bij aan een specifiek landschapselement.

Vast onderdeel is het jaarlijks knotten van wilgen. Het knotten begint al in oktober en eindigt medio maart. Daarna krijgen de wilgen nieuwe uitlopers en bieden zo mogelijkheid voor de vogels om nesten te bouwen als het broedseizoen begint. De uitlopers aan de zijkanten van de stam worden in de zomermaanden weggehaald, de zogenaamde "zomer snoei".

Voor mijn stage ging ik op woensdagmiddag 29 januari voor het eerst van mijn leven wilgen knotten. De temperatuur was de eerste dag weliswaar rond het vriespunt, maar dat is niet erg als je flink je handen uit de mouwen steekt. De gemene ijzige wind daarentegen was wel iets om je extra op te kleden. Ik was dan ook heel blij met mijn oorwarmers.

Aangekomen stapten de zaggers en snoeiers stapten al snel hun trappetje op en in no-time "vloegen de takken je om de oren"...

Ik begon met opstapelen van het afgezaagde hout aan de kant van

de weg. Dat moet met de afgesneden kant allemaal dezelfde kant op liggen, dat is later makkelijker te verwerken voor de versnipperaar.

Na de pauze heb ik me ook aan het knotten gewaagd. Met de takkenschaar heb ik eerst de kleinere takken weggeknipt en me daarna met de zaag uitgeleefd op de dikkere takken. Pff .. daar word je pas echt goed warm van. De hele dikke takken heb ik bewaard voor Ko die later langskwam met zijn ronkende motorzaag.

Aan eind van de middag lagen er in de berm aan de Achterveldweg in Neede overal bossen gestapelde wilgentenen en waren er zo'n 25 wilgen geknot, die nu met hun stompe kruinen aan de kant van de weg staan.

Op mijn tweede stagedag, zaterdagochtend 1 februari, was het gelukkig niet zo koud, maar terwijl de laatste rij wilgen geknot werd begon het te gieten en hield niet meer op. Ja ja, “elk weer is IVN-weer” heb ik mij ooit es laten vertellen ...

Ik heb nu ervaren hoe het is om in de natuur te werken, samen met een enthousiaste groep mensen die de natuur ook een warm hart toedragen. Ik vond het echt leuk om te doen. Natuurlijk heb ik ook over wilgen geleerd. Dat het belangrijk is om de wilgen op tijd te knotten, dat ze tekenend voor het landschap zijn, dat ze schuilplaats zijn voor diverse dieren, en waar ze vroeger voor gebruikt werden. In de praktijk heb ik gezien dat vele handen licht werk maken en dat als je een wilg zaagt met je gezicht in de wind, je het zaagsel in je gezicht krijgt...

Tineke Eitink

Invasieve Exoten

Enkele weken geleden heb ik een door EnHOe (zie link op onze website) georganiseerde avond bijgewoond waar over het bovenstaande onderwerp een lezing werd gehouden door Jacob van der Weele, ecooloog van het Landschap Overijssel . In het bovenzaaltje van het koetshuis Hof Espelo waren zo'n 30 personen bijeengekomen (gidsen van het LO en leden EnHOe.)

Een interessant verhaal en bepaald geen “droge/taai” kost.

Men spreekt van invasieve exoten wanneer de inheemse flora en fauna dreigt te worden verdrongen door de hier niet thuishorende planten en diersoorten . Zoals vaker is ook hier de mens meestal de veroorzaker van de ellende, bewust maar ook onbewust resp. goed bedoeld; als de brulkikker of de zonnebaars in je vijver zich te veel uitbreidt, of als je stopt met je hobby, dan sla je die beestjes toch niet dood ???!!! Of als de waterpest of waternavel te veel wordt dan zet je die toch uit in de sloot, is toch mooi??!!!

Maar velen beseffen niet dat je daardoor hele ecologische systemen om zeep helpt. Exotische planten en dieren hebben hier vaak geen natuurlijke vijanden of gedijen juist erg goed in ons milieu. Denk dus goed na voordat je wat in de natuur uitzet en ook wat je wel of niet op de composthoop gooit. In onze omgeving zijn b.v. als invasieve planten de reuzenbalsemien, Japanse duizendknoop en Amerikaanse vogelkers bekend. De reuzenbalsemien groeit veel langs beekoevers en verspreidt zich dan gemakkelijk via het stromende beekwater, ook maken de wortels de grond van de oever los zodat in de herfst en winter, als de plant bovengronds afgestorven is, de oever aan erosie te leiden heeft. Door z'n enorme uitzaaiing verdrijft hij inheemse plantensoorten. De balsemien is echter bij een goede aanpak in toom te houden en terug te dringen, dat ligt anders bij de Japanse duizendknoop, deze verspreidt zich n.l. hoofdzakelijk vegetatief, d.w.z. via de wortelstok/knoop en is daardoor nagenoeg niet uit te roeien. (denk aan ons zevenblad). De Amerikaanse vogelkers is weer een ander verhaal, deze "bospest" is ook alleen door constante bestrijding binnen de perken te houden. Men hoort wel eens opmerkingen dat het toch wel jammer is al die toch zo mooi bloeiende struiken/bomen uit te trekken of om te zagen. (net zoals overigens die mooie roze tapijten van de reuzenbalsemien) Studie heeft echter uitgewezen dat een bloeiende Amerikaanse vogelkers zo'n 25 verschillende soorten insecten aantrekt, de inheemse vogelkers echter zo'n 50 tot 75 verschillende soorten.....

Als je veel en veel meer wilt weten over dit belangrijke onderwerp ga dan eens kijken op de website www.invasieve-exoten.nl

Pim Bosman, 20 februari 2014

Ranavirus en massale sterfte bij amfibieën

Ranavirussen vormen een groep virussen die massale sterfte onder vissen, reptielen en amfibieën kunnen veroorzaken. In 2010 is er een ranavirus-infectie ontdekt in Nederland. In Drenthe, maar inmiddels ook in Overijssel en Friesland heeft dat in sommige wateren geleid tot massale sterfte van kikkers en salamanders. Binnen korte tijd, meestal in de zomer of het najaar, sterft het grootste deel van de lokale populatie.

Na de massale sterfte treedt er soms herstel op van de populatie en is het aantal dieren na enkele jaren weer hetzelfde als voorheen. Het kan echter ook anders lopen en de populatie kan veel kleiner blijven of volledig uitgeroeid worden.

Wilt u meer weten over hoe u dit virus kunt herkennen en hoe te handelen, kijk dan op www.ravon.nl of www.dwhc.nl.

PS: het bestuur heeft 50 flyers ontvangen.

Cursus Landschapsgidsen

Start mei 2014

Heb jij een warme passie voor natuur & landschap in Twente? En breng je dat graag over aan anderen? Dan is de nieuwe cursus 'Landschapsgidsen in Twente' wat voor jou! De informatie-avond is geweest, maar er is nog plaats voor enkele deelnemers. Aanmelden z.s.m. via Hanneke van Dorp.

IVN zomerweek 3-10 augustus

Ook dit jaar is er weer een IVN zomerweek waarin gekampeerd wordt in de natuur en van daaruit worden allerlei activiteiten en excursies gedaan. Dit jaar is de locatie in Haarle (Overijssel). Benieuwd? Kijk voor meer informatie op de website, daar kun je ook meer lezen over de praktische zaken en het programma.

Overijsselse IVN-dag op 24 mei

De Overijsselse IVN dag is een jaarlijkse bijeenkomst voor ALLE Overijsselse IVN-ers, dus ook als je niet zo vaak meedoet met IVN-activiteiten, ben je van harte welkom.

Dit jaar wordt de jaarlijkse Overijsselse IVN-dag georganiseerd door IVN Hellendoorn-Nijverdal, IVN Deventer, IVN Olst-Wijhe en IVN Raalte.

IVN Hellendoorn-Nijverdal viert dit jaar het 40 jarig jubileum en neemt graag de functie van gastvrouw en gastheer op zich. Wij nodigen de Overijsselse IVN-ers van harte uit om elkaar te ontmoeten in ons prachtige onderkomen, met innovatieve, mobile natuurwerkplekken in het nieuwe Buitencentrum de Sallandse Heuvelrug. Dit is tevens een mooie gelegenheid om de Sterrenwacht, onder die mooie koepel met het planetarium en sky-walk te bekijken.

We willen jullie ook laten zien waarom Hellendoorn-Nijverdal uitgeroepen is tot de mooiste plek om te wonen en te vertoeven: aan de ene kant de Sallandse Heuvelrug en aan de andere kant de opnieuw meanderende Regge.

Jullie krijgen de gelegenheid om het allemaal te ervaren.

Programma

- 10.00 – 10.30 uur Ontvangst met koffie/thee en iets lekkers.
De organiserende IVN-afdelingen stellen zich kort voor.
- 10.30 – 12.30 uur Rondleiding door het Buitencentrum, onze natuurwerkplekken en uitleg en presentaties door de Sterrenwacht.
- 13.00 – 14.00 uur Biologische lunch, ook vegetarisch (lopend buffet)
- 14.00 – 16.00 uur Buitenactiviteiten, je kunt kiezen uit
- A. Wandeling met als thema Geologie
 - B. Wandeling met als thema Ecoduct
 - C. Fietstocht over de heuvelrug en langs de Regge
Fietsen zijn eventueel aanwezig en te huur voor €7,50
 - D. Alternatief programma met een elektrische kar
voor mensen slecht ter been of niet willen wandelen/ fietsen.
Kosten voor de Heideslak zijn €5 per persoon (max. 7 pers.).
- 16.00 – 17.00 uur Ontmoeten en napraten met een hapje en een drankje.

Wij vragen een bijdrage van €10,- per persoon, bij aankomst contant te betalen. Dit is inclusief lunch, bezoek aan de Sterrenwacht en presentaties. Als je een fiets huurt of mee wilt rijden met de heideslak, moet je dat wel zelf betalen.

Aanmelden vóór 15 april bij Carin Brinker: carin.brinker@gmail.com

Vermeld in je mail:

- je eigen naam, en de naam van je IVN-afdeling;
- aan welk programma je 's middag mee wilt doen;
- ❖ Als je gaat fietsen, neem je dan je eigen fiets mee, of wil je er een huren voor €7,50?
- ❖ Laat je je liever rijden, dan kost dat €5,- voor de heideslak;
- eventueel dieet wensen.

Er kunnen deze dag maximaal 80 mensen meedoen. De volgorde van aanmelding is bepalend voor deelname. Vanaf de 81^e aanmelding moeten we helaas nee verkopen.

namens de organiserende IVN-afdelingen, Carin Brinker

PS.: als je bij aanmelden ook een e-mail naar het secretariaat (m.vlierhaar@home.nl) stuurt, dan kunnen we een afspraak maken om te carpolen.

Uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering

donderdag 3 april aanvang 19.30 uur in het NIVON centrum

Agenda

1. Opening
2. Mededelingen, ingekomen post; vaststellen agenda
3. Verslag Algemene Ledenvergadering 21 maart 2013
4. Jaarverslag 2013
- 5 a. Financieel jaarverslag 2013
- 5 b. Begroting 2014
- 5 c. Verslag kascontrolecommissie
- 5 d. Verkiezing lid kascontrolecommissie
6. Samenstelling bestuur

Voorzitter	Hanneke van Dorp
Secretaris	Mieke Vlierhaar
Penningmeester	Dirk Nijenboer
Lid	Ineke Muijser
"	Ruud Sluijter
7. W.v.t.t.k. ; vooruitblik
8. Rondvraag en sluiting.

Ad 6. Hanneke, Ineke en Mieke zitten sinds 18-12-2001 in het bestuur.
Dirk is sinds 2007 bestuurslid en Ruud sinds 2013.

Voorstel bestuur is om in 2014 in dezelfde samenstelling te werken;
Kandidaten voor een bestuursfunctie moeten ruim voor de vergadering bekend zijn bij het bestuur.

Als toetje een diavoorstelling

Verslag Algemene Ledenvergadering 21 maart 2013

Aanwezig: presentielijst is zoek, ongeveer 14 personen

Afwezig m.k.: Peter Baarslag, Henk Bijvank, Henk Kaspers, Tieme Mulder.

1. Opening en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom.

2. Mededelingen, ingekomen post

Aandacht wordt gevraagd voor Else Kruijt die is gevallen en zorg nodig heeft.

3. Verslag Algemene Ledenvergadering 5 april 2012

Verslag wordt zonder op- of aanmerkingen goedgekeurd.

4. Jaarverslag 2012

Bij het verslag van de werkgroep Heemtuin is vergeten te vermelden het plaatsen van een informatiebord (gemaakt in samenwerking met Joke Kwekkeboom) bij de ingang.

5a Financieel jaarverslag 2012

De huur van het NIVONcentrum wordt nog steeds hoog gevonden; we zouden meer gebruik van deze ruimte kunnen maken.

Jan Bartelink vraagt of stichting De Vlaskamp ook goedkeuring behoeft van de kascontrolecommissie. Na enige discussie besluit de vergadering van niet.

De Stichting heeft ten doel het financieel mogelijk maken van voorzieningen ten behoeve van IVN Enschede, die niet op andere wijze gerealiseerd kunnen worden.

Voorstellen van het bestuur waarbij een bijdrage wordt gevraagd uit dit fonds moeten wel aan de Algemene Ledenvergadering worden voorgelegd (mag ook achteraf in datzelfde jaar).

5b Begroting 2013

Geen opmerkingen.

5c Verslag kascontrolecommissie en decharge

De kascommissie vertelt dat de financiële administratie er voortreffelijk uitzag. Zij verzoekt de vergadering de penningmeester decharge te verlenen.

5d Benoeming lid kascontrolecommissie

Uit de vergadering komt Pim Bosman naar voren als nieuw lid voor de kascontrolecommissie en hij wordt met algemene stemmen benoemd.

6. Samenstelling bestuur

Op aandringen van Wim Pauw heeft Jeanette Eisma zich vorig jaar gemeld als kandidaat-bestuurslid.

De voorzitter legt uit dat Jeanette een jaar heeft meegedraaid, maar zij heeft laten weten dat een bestuursfunctie haar op dit moment te veel tijd kost.

Hanneke van Dorp heeft intussen Ruud Sluijter bereid gevonden een jaar mee te draaien om daarna te kijken waarvoor hij zich wil inzetten.

7. Vooruitblik

De voorzitter heeft Leonie van Beek en Ietje Bijvank bereid gevonden mee te helpen bij de organisatie van ons uitstapje, i.s.m. Hanneke, Frieda en Mieke.

Het schoonmaken van de kluunplaats met VMBO leerlingen staat 11 april gepland; vrijwilligers welkom!

Op 4 april is een wandeling gepland in het Oldenzaalse veen; Jan Willem Visschers vraagt Mieke de juiste startplaats aan te geven.

Op 20 april is door het Distrikt een inspiratiedag voor jeugdbegeleiders gepland. De voorzitter vraagt wie er naar toe gaat.

9. Rondvraag en sluiting

Frieda Zielman vraagt waar ons schilderij met de 'waterlelie', dat we kregen bij ons jubileum is gebleven. In onze archiefruimte bij het NIVON.

JAARVERSLAG 2013

Werkgroep Schoolactiviteiten (Henk Brinks)

In 2013 zijn wij als werkgroep in voorjaar, zomer en najaar weer actief geweest als schoolwandelgroep.

Deze keer wat inhoudelijke informatie over de najaarswandeling.

We werken hier met de groepen 4 en 5 van het basis onderwijs.

Iedere morgen komen twee groepen.

Vooraf zetten we 9 opdrachtlocaties (bordjes met de afbeelding van een dier) uit.

Bij iedere opdracht hoort een verhaaltje en gaan we iets vertellen.

Dan mogen de kinderen zelf aan het werk, zoals:

Wormen zoeken in de composthoop, rupsen zoeken op de boerenkool, pissebedden zoeken in het bos, maar ook appel, beukenoot en tamme kastanje zoeken en proeven. Bij het verhaal over Bijke de bij is er honing om te proeven.

We gaan op zoek naar paddenstoelen en we vertellen hoe dieren de winter doorkomen.

Het is een vol programma en vaak komen we niet aan alle opdrachten toe.

Altijd weer is het een feest om te zien hoe actief de kinderen aan het werk gaan en zich verwonderen over wat ze zien, horen en voelen.

Voorjaar

In de periode 8 t/m 25 april zijn wij aan het werk geweest met kinderen van

groep 6 en 7 op het landgoed "Groot Brunink" met als jaarlijks terugkerend thema: zon (licht) en water.

Het voorjaar was koud, in de natuur is dat direct merkbaar en zichtbaar.

Voorjaar bloeiers komen later te voorschijn, maar er is voldoende te

vertellen over de verschillende bomen en planten soorten.

We wandelen 's morgens van 09 uur tot - 11 uur en een enkele middag van 13 uur tot 14.30 uur.

Aangemeld: 15 scholen met een totaal van 313 leerlingen.

Aamsveen

In de periode van 27 mei tot 13 juni hebben we 10 keer gewandeld met totaal 250 kinderen.

13 scholen hadden zich aangemeld; uiteindelijk zijn er 10 overgebleven.

Ook tijdens deze wandelingen was het zichtbaar dat het voorjaar koud is geweest.

Het Aamsveen blijft boeien in alle jaargetijden.

We vertellen over ontstaan van veen, geschiedenis van kluunplaatsen, planten en dierenwereld.

Najaar

In het Abraham Ledebouerpark waren de activiteiten gepland in de periode 30 september tot 17 oktober.

Met 27 aanmeldingen en één nagekomen aanmelding op 31 oktober zijn we deze periode in de weer geweest.

650 kinderen hebben we hier iets mogen laten zien, horen, ruiken en proeven van wat er zo al is te beleven in de natuur.

Ook in 2013 hebben we aan 52 groepen van gemiddeld 23 kinderen iets over kunnen brengen van wat de natuur ons heeft te bieden, waarom we er niet zonder kunnen en dat we er respectvol en zuinig mee om moeten gaan.

De werkgroep bestaat uit:

Peter Baarslag, Jan Bartelink, Pim Bosman, Henk Brinks, Hanneke van Dorp, Henk Kaspers, Betsy Muntel, Ineke Muysen, Dirk Nijenboer, Wim Pauw, Hans Peters, Bertus Pothast, Lidy Schans, Jan van der Stelt, Jan Willem Visschers, Sjouke van der Zee, Tineke Eitink, Ruud Sluifster, Henk en Ietje Bijvank.

Allemaal hartelijk dank voor inzet en enthousiasme.

Ook hartelijk dank voor de ondersteuning door Benno Buursink, Thea Otten en Jaques Gerard van de afdeling ONS natuureducatie.

Celia Horst heeft zich aangemeld en neemt al deel aan onze activiteiten.

Afscheid hebben we genomen van Clazien Span en Frieda Zielman met onze hartelijke dank voor hun jarenlange inzet.

Ook van Benno Buursink hebben we afscheid moeten nemen in verband met reorganisatie binnen de gemeente Enschede.

Voor het voorbereiden en evalueren van de wandelingen is de werkgroep 4 keer samen geweest.

De schuur bij het Lammerinkswönnner in het Abraham Ledeböerpark is de plaats van samenkomst.

Werkgroep Heemtuin (Jeanette Eisma)

Onze eerste werkdag was op 6 maart.

Vaste prik dor blad ruimen, afgewaaid takken verwijderen etc., na deze winter sneeuw en ijs te hebben gehad en het tot in april erg koud bleef.

Af en toe kregen we versterking van Ellen en er dienden zich dit jaar meer vrijwilligers aan, soms waren we wel met acht mensen aan het werk, erg plezierig!

Ook via instanties komen zo nu en dan mensen bij ons werken en we staan nog altijd ingeschreven bij de Vrijwilligersvacaturebank.

Met de burens van de heemtuin (9 personen) werd op 16 maart samengewerkt. Er is toen veel zaagwerk verricht in de heemtuin, m.n. aan hazelaars. De stammetjes zijn door de Viermarken gebruikt voor erfafscheiding voor boerderij Oldenhof.

Enige feiten cq waarnemingen:

10 april: sleutelbloem en bosanemoon

17 april: sleutelbloem bloeit en kievitseitjes komen op

8 mei: zevenblad verwijderen

5 juni: koekoeksbloem

12 juni: brugleuning over Roombeek blijkt vernield

4 sept: nog lekker warm weer

11 sept: vorige dag 60 mm regen gehad; wilde appeltjes gezocht: appelmoes?

25 sept: Pim adopteert pad langs Roombeek en wil het verleggen hier en daar

9 okt: veel eikels dit jaar, je krijgt ze gratis op je hoofd

16 okt: 2 aardappelbovisten waargenomen

23 okt: rupsdoder leren kennen via Ton

13 nov: gekiemde sporen van varens waargenomen (Hanneke)

20 nov: buizerd gehoord, vliegzwammen gezien

Vaak mooi of droog weer op woensdagochtend, onze vaste werkdag.

Door de hogere temperaturen konden we tot de kerst doorwerken, veel snoeiwerk, o.a. hazelaars.

Enige feiten:

- 30 januari eerste vergadering in 't Wönnner met Ben van afdeling Ons Gemeente Enschede erbij.

- 15 mei vergadering in 't Wönnner met Ben erbij t.b.v. eerste Heemtuinmiddag

- 22 mei nieuwe vrijwilliger erbij
- 26 juni weer nieuwe vrijwilligers
- 10 juli onze oudste vrijwilliger meldt zich, Gerard afkomstig uit Haarlem.

We hadden twee Heemtuinmiddagen.

Op 16 juni was het thema eten uit de natuur. Met rabarber-vlierbloesemdrank, salades met kruiden en bloemen, vlierbloesempannenkoeken, gezellige muziek en plantenverkoop was het een geslaagde middag.

Op 6 oktober hadden we een activiteit voor kinderen: een afdruk maken van bladeren (speciaal contouren en nerven) op een katoenen tas. Er was een appeldeskundige, een IVN'er met mooie fuchsia's, een accordeonist en er werden rondleidingen aangeboden. Een gezellige middag.

Goede belangstelling, beide dagen gemiddeld 150 bezoekers.

Wij hebben nu een constante groep mensen aan het werk, die ook trouw komen elke week. Het koffie en thee drinken (de afdeling ONS van het Wönner zorgt hiervoor) is altijd erg gezellig en meestal gewoon in de Heemtuin te nuttigen.

Sinds twee jaar staat bij de ingang van de Heemtuin (in het Ledeboerpark) een prachtig infobord met een mooie plattegrond, tekst en afbeeldingen van planten en dieren van de Heemtuin, gemaakt door Joke Kwekkeboom.

Hopelijk krijgen we ook in 2014 weer veel belangstelling van zowel vrijwilligers als bezoekers en wens ik iedereen een goed Heemtuinseizoen toe!

Overige activiteiten in 2013:

Op 20 februari heeft Hanneke voor 12 leden van de Schoolwandelgroep een **bomenwandeling** verzorgd.

Kluunplaats schoonmaken met VMBO-leerlingen van Stedelijk Lyceum locatie Zuid.

Op 11 april kwamen twee tweede klassen van het VMBO naar het Aamsveen. We maakten een wandeling door het veen, waarbij de leerlingen uitleg kregen en vervolgens werd een stuk van de kluunplaats bij de ingang schoongemaakt. Ongeveer 25 leerlingen.

Inspiratiedag voor IVN-ers, actief voor basis- en voortgezet onderwijs

Op 20 april gaven Dirk Nijenboer, Henk Brinks en Hanneke van Dorp in Nijverdal een presentatie voor IVN-ers en andere jeugdbegeleiders uit heel Overijssel over de activiteiten voor middelbare scholieren in het Aamsveen.

Activiteiten voor leerlingen van het Stedelijk Lyceum Zuid Veldwerkdagen voor brugklassen

Op 14, 15, 16 en 17 mei waren de veldwerkdagen voor brugklassen in het Aamsveen. De leerlingen deden opdrachten volgens vrijwel hetzelfde

programma als vorig jaar; bij de kluunplaats, de uitkijk toren en bij een poel. Hieraan namen ongeveer 140 leerlingen deel.

Veldwerkdag voor de Internationale School Twente

Op 7 november deden we de zelfde opdrachten in het Engels voor leerlingen van de IST. Hieraan deden ongeveer 20 leerlingen mee.

Cursus Natuurbeleving met kinderen

Op zaterdag 9 maart, 23 maart, 6 april en 1 juni hadden we samen met Landschap Overijssel een cursus Natuurbeleving met kinderen. Er waren 17 deelnemers, waarvan negen IVN leden en één nieuw lid voor de afdeling.

Ruud heeft op verzoek van **buurtkamer Helmerhoek** 2 wandelingen voor kinderen en volwassen begeleid in de Helmerhoek.

Braakballen pluizen met kleuters

Ineke Muijser heeft met Jeanette Eisma voor groep 2 een braakballen pluis-uurtje verzorgd op 8 maart op de Freinetschool

Natuurontbijt (een landelijke activiteit van IVN) 27 april op Landgoed Smalenbroek. Onze deelnemers kwamen helaas niet opdagen.

Zondag 9 juni **Aamsveenwandeling** met publiek. Er waren 10 deelnemers.

Ons uitstapje op 31 augustus voor leden leidde naar Waterpark Het Lankheet met zijn vloeivelden en rietvelden (gids Ben Hilderink); 's middags bezochten we De Kruidentuin in Mallum. We zorgden zelf voor de lunch.

Spinnencursus

Op 26 september en 5 oktober gaf Wout Schuit een korte cursus over spinnen. Een inspirerende cursus. Er waren 12 deelnemers,

Werk-doe-dag regio Noord in de Nooterhof in Zwolle op 28 september. Dit is een uitwisselingsdag met workshops voor IVN jeugdbegeleiders. Ietje, Celia en Hanneke gingen namens onze afdeling en vonden het leuk, leerzaam en inspirerend.

Nacht van de Nacht. Zeven leden van de afdeling hielpen mee bij LO op Hof Espelo! Thema was Tijd: vадertje tijd, wintertijd, trekvogeltijd, vuurtijd, enz. Veel enthousiaste kinderen met ouders.

Herfstwandeling Lonnekerberg 5 oktober

Tineke Eitink heeft met een medecursiste, in het kader van de Natuurgidsencursus die zij volgen, op 5 oktober een wandeling gegidst. Er waren 40 deelnemers.

Ledenmutaties

Nieuwe leden:

Celia Horst-Geijtenbeek , Zweringweg 32, 7545 CW Enschede

Gerard Spee, Graeshoek 65-25, 7546 HW Enschede

Wim Schram, Jasmijnstraat 31, 7544 TE Enschede

Via landelijk Bureau aangemeld: Petra te Riet, Balistraat 23, 7512 XC E'de

Nieuw huisgenootlid: Ingrid Hoeksma, Ypelobrink 119, 7544 CE E'de

Nieuwe donateur: A. de Lijster, Bleekhofstraat 229, 7543 EG E'de

Bedankt en verhuisd:

Thea Croeze en Jan Dirk Focker: naar Lievelede

Leonie van Beek: naar Bennekom

Bedankt: Anna van Buurenschool

Overleden: Hennie Hamhuis, donateur

Het bestuur heeft in 2013 tien keer vergaderd.

Financiële afrekening 2013 en begroting 2014 (Dirk Nijenboer)

Aan deze GidsenGids is, voor leden en donateurs, een bijlage van de financiën over het jaar 2013 en de begroting voor 2014 toegevoegd.

De afrekening over 2013 sluit af met een positief saldo van € 482,37.

Dit overschot is voornamelijk ontstaan door mindere uitgaven bij de diverse uitgavenposten.

Alleen de post "ledenactiviteiten " is hoger dan begroot.

Dit komt omdat vorig jaar het jaarlijkse uitstapje van onze leden wel is doorgegaan, dit in tegenstelling tot het jaar daarvoor (door gebrek aan belangstelling).

Helaas moeten we constateren dat enkele leden van onze afdeling, ondanks herhaaldelijke verzoeken hun contributie nog niet betaald hebben.

We zullen hen verzoeken om alsnog hun contributie van vorig jaar alsmede de contributie van dit jaar te voldoen.

De begroting van 2014 geeft een nadelig saldo aan van € 290,00. Dit is geen verontrustend bedrag. Ook dit jaar komen we in aanmerking voor de Gemeentelijke subsidie, hier zijn we erg content mee.

Dit jaar wordt in samenwerking met het Landschap Overijssel een cursus georganiseerd voor landschapsgidsen.

De cursusduur is langer dan onze cursussen van de afgelopen jaren.

Daardoor is het cursusgeld vrij pittig. Misschien wel te pittig voor onze leden.

Daarom heeft het bestuur besloten om voor leden deze cursus aan te bieden met een korting. Hiervoor hebben we onder de post “cursussen leden” een bedrag gereserveerd van € 350,00

Mocht u over de inhoud van deze afrekening/begroting nog vragen hebben, dan zijn wij graag bereid om deze vragen te beantwoorden op de eerstkomende Algemene Ledenvergadering.

Wanneer u niet op deze vergadering aanwezig kunt zijn en toch vragen heeft over de financiën, dan kunt u mij bellen of e-mailen. Mijn gegevens staan in het colofon.

Bibliotheekje afdeling

Soorten van de Habitatrictlijn, Europese natuur in Nederland	KNNV Uitgeverij; Ministerie v. Landbouw, natuur en voedselkwaliteit; Alterra Wageningen; Natura 2000; John Janssen, Joop Schaminée
Europese Natuur in Nederland (3 delen) Natura 2000 gebieden in: - Laag Nederland - Hoog Nederland - Zee en kust	KNNV Uitgeverij; Min. van Landbouw, natuur etc.; Alterra Wageningen; John Janssen, Joop Schaminée
‘De natuur als bondgenoot’ cadeau tgv. 50 jarig jubileum	Landelijk Bureau IVN
Opgewarmd Nederland + 2x DVD	Natuurmedia en Uitgeverij Jan van Arkel ism. Natuur en Milieu
Cultuurhistorische atlas Gem.Enschede (DVD)	Distrikt Overijssel
De landschappen van Overijssel (DVD) Beleven en begrijpen	TNO, NMO, Provincie Overijssel,
Natuurnetwerk, IVN’ers zetten zich in voor natte en droge verbindingzones	Min. van Landbouw, natuur en voedselkwaliteit
Het Haaksbergerveen + Alternatief fruitbomenkweker	Hendrik ten Elzen Ben Tragter

De lijst met bezittingen (afgeschreven en meest oud) wordt bij de vergadering uitgereikt.

Nieuwjaarswandeling 2014

Een goede traditie bij het IVN zijn de nieuwjaarswandelingen. Wandelen en besluiten met ergens iets drinken met wat lekkers erbij. Altijd op een ander plekje, aan de rand van de stad.

Ondanks de dreigende wolken gingen we op 11 januari bij de Pompidou op de Wesslerbrink met 16 mensen van start. Hanneke en ik hadden een mooie wandeling van 1 ½ uur voorgelopen. Na een korte onderbreking van Jan-Willem om de dieren, planten en mensen een voorspoedig 2014 te wensen in de vorm van vuurwerk afsteken (of de dieren daar blij mee waren?) ging de wandeling verder richting Groot-Brunink.

Ik wist een route over een "landgoed". Tja, sorry, het was een beetje modderig, maar de hazelaar bloeide, er staat Gelderse Roos, er stroomt een beekje, paarden in de wei. Het is er best mooi. Verder ging het langs een pluktuin, waar je in de zomer zelf je boeket kunt samenstellen. We kwamen uit op de Kwekkeboomweg.

Daar hebben we even overleg gepleegd of we een ander, nog natter pad zouden lopen. Maar daarvoor was de animo niet groot genoeg. Jammer hoor, want juist dit pad is erg mooi, langs essen, houtwallen en beekjes. Een echt eeuwenoud boerenlandschap. Maar het was goed dat we dat niet gedaan hebben, want het begon te regenen.

Eerst zachtjes, maar toen kwam het "echte" water. Zo vlug mogelijk naar de Pompidou, waar een heerlijk houtvuur brandde. We werden verwend met heerlijke koffie of thee met wat lekkers. Fijn dat er nog 3 IVN'ers bij kwamen. Belangrijk, want Dirk kreeg de rekening. Fijn Dirk, dat je er weer bij kon zijn.

Het was een gezellige bijeenkomst. En de wandeling? Die doen we in het voorjaar nog eens over, jullie krijgen wel bericht wanneer. Maar ja, als er dan maar geen sneeuw ligt.

Frieda Zielman

Colofon

Instituut voor Natuureducatie en
duurzaamheid, afdeling Enschede.

De **Gidsengids** verschijnt
4 keer per jaar.

Redactieadres: copij naar
celia@jfhorst.nl

Redactiemedewerkers:
Celia Horst-Geijtenbeek

Lidmaatschap IVN

De contributie bedraagt voor:
IVN-leden € 15,00 per jaar
huisgenootleden € 3,50 per jaar.
De minimale bijdrage voor
donateurs is € 12,00.
Opzeggen: schriftelijk vóór 1
december

IBAN: NL05 INGB 0000 8388 83
t.n.v. IVN Enschede

website:
www.ivn.nl/enschede

Webbeheer:
Jan WillemVisschers
e.: jwvisschers@gmail.com
☎. 053-4765535

Bestuur

Voorzitter:

Hanneke van Dorp
Wooldrikshoekweg 104,
7535 DD Enschede
e.: hanneke_van_dorp@planet.nl
☎ 053-4780392

Secretariaat en ledenadministratie:

Mieke Vlierhaar
Bergweg 27, 7524 CT Enschede
e.: m.vlierhaar@home.nl
☎ 053 433 69 90

Penningmeester:

Dirk Nijenboer
Van Riebeekstraat 95
7535 ZJ Enschede
e.: dendirk@home.nl
☎ 053 4311364

Leden:

Ineke Muijser
Broekheurnerring 619
7544 TN Enschede
e.: w.h.muijser@kpnmail.nl
☎: 053- 4762518

Ruud Sluijter
Springendalhoek 36
7546 GT Enschede
e.: ruuds36@gmail.com
☎ 053-4770271

KOPIJ - vóór 18 mei 2014 - KOPIJ
sturen naar: celia@jfhorst.nl

Verzendadres:
C.Horst-Geijtenbeek
Zweringweg 32
7545 CW Enschede